

Na osnovu člana 100 stav 2 Zakona o vodama („Službeni list RCG“, broj 27/07), Vlada Crne Gore, na sjednici od 28. oktobra 2010. godine, donijela je

OPŠTI PLAN ZAŠTITE OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA, ZA VODE OD ZNAČAJA ZA CRNU GORU, ZA PERIOD OD 2010. DO 2016. GODINE

(„Službeni list Crne Gore“, br. 67/10 od 24. novembra 2010.)

I OPŠTE ODREDBE

Opšti plan zaštite od štetnog dejstva voda, za vode od značaja za Crnu Goru, obuhvata: preventivne radove i mjere na zaštiti od poplava, kao i zaštiti od erozija i bujica koje su od neposrednog uticaja na vode ili vodne objekte od značaja za Crnu Goru, pripremu i organizovanje pravnih lica čija je djelatnost vezana za odbranu od štetnog dejstva voda od značaja za Crnu Goru, kao i otklanjanje posljedica štetnog dejstva voda.

Zaštita od štetnog dejstva voda organizuje se i sprovodi u cilju:

- preventivnog djelovanja na zaštiti od štetnog dejstva voda i stvaranja uslova za smanjenje mogućnosti nastanka poplava;
- ugrađivanja svih zahtjeva zaštite od štetnog dejstva voda u prostorno plansku i drugu dokumentaciju;
- smanjenja rizika od nastanka štetnih posljedica poplava na ljude, materijalna dobra, životnu sredinu, kulturno nasljeđe i privredne aktivnosti;
- obezbjeđivanja uslova za zaštitu i racionalno korišćenje voda i
- zaštite i unaprijeđenja životne sredine.

II RADOVI I MJERE KOJE SE PREDUZIMAJU ZA ZAŠTITU OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA

Zaštita od štetnog dejstva voda, za vode od značaja za Crnu Goru, obuhvata radove i mjere koji se preduzimaju preventivno (redovna zaštita od štetnog dejstva voda), u periodu nailaska velikih voda (vanredna zaštita od štetnog dejstva voda) i za otklanjanje posljedica od štetnog dejstva voda.

1. Redovna zaštita od štetnog dejstva voda

Redovna zaštita od štetnog dejstva voda preduzima se u periodu do nailaska velikih voda.

Redovna zaštita od štetnog dejstva voda obuhvata preventivne radove i mjere na zaštiti od štetnog dejstva voda: identifikacija područja za koja se smatra da postoji rizik od nastanka poplava (u daljem tekstu: poplavna područja), izrada karata plavnih zona i njihovo unošenje u

planove prostornog uređenja, informacijski sistem i katastar nepokretnosti, izrada projektne dokumentacije za zaštitu od štetnog dejstva voda i izgradnja i redovno održavanje objekata za zaštitu od štetnog dejstva voda.

Identifikacija poplavnih područja radi se na osnovu opisa štetnog dejstva voda koje su se desile u prošlosti i koje su imale značajno negativan uticaj na ljude, materijalna dobra, životnu sredinu, kulturno nasljeđe i privredne aktivnosti i za koje je vjerovatno da će se kao takve ili slične ponoviti u budućnosti.

Izrada projektne dokumentacije podrazumijeva izradu planova, programa i ostale projektne dokumentacije za sprječavanje nastanka štetnog dejstva voda.

Redovna zaštita od štetnog dejstva voda obuhvata i:

- izviđanje i osmatranje stanja voda, terena i objekata u zoni poplava;
- izučavanje režima plavljenja;
- organizacijsku i materijalnu pripremu svih učesnika u zaštiti i
- obezbjeđivanje saradnje sa Koordinacionim timom za upravljanje u vanrednim situacijama, organom državne uprave nadležnim za upravljanje u vanrednim situacijama, drugim organima državne uprave, organima uprave, organima lokalne uprave i pravnim licima od značaja za štetno dejstvo voda radi uspješnog odgovora na nastalu situaciju.

2. Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda

Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda preduzima se u periodu nailaska velikih voda i podrazumijeva preduzimanje potrebnih tehničkih mjera.

Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda nastaje kada vodostaji na mjerodavnoj stanici dostignu nivo utvrđen u Operativnom planu zaštite od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru (u daljem tekstu: Operativni plan), a očekuje se i dalji porast vodostaja, ili kada je odbrambena linija ugrožena usljed dugotrajnih visokih vodostaja, kao i kada erozija zemljišta dostigne stepen koji može ugroziti privredne, saobraćajne ili druge objekte.

Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda organizuje se i vrši u zavisnosti od stepena opasnosti.

Prema veličini opasnosti od nastanka poplava utvrđuju se 4 stepena opasnosti i to:

- prvi – kada se voda počne izlupati iz korita, a očekuje se dalji porast vodostaja;
- drugi – kada izlivena voda dospije do nožica nasipa;
- treći – kada nivo vode u vodotoku dostigne do 1 metar ispod najvećeg zabilježenog vodostaja a očekuje se i dalji porast vode ili kada je odbrambeni nasip raskvašen usljed dugotrajnih visokih vodostaja;
- četvrti – kada nivo vode u vodotoku dostigne najveći zabilježeni vodostaj, a očekuje se i dalje njegov porast ili kada je odbrambeni nasip u većoj mjeri raskvašen usljed dugotrajnih visokih vodostaja.

Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda obuhvata i:

- uvođenje dežurstva u svim institucijama koje su učesnici sistema zaštite od štetnog dejstva voda u zavisnosti od stepena opasnosti;
- regulaciju nivoa vode u hidroakumulacijama do tzv. bezbjedne kote i
- plansko plavljenje određenih područja u cilju rasterećenja ugroženog područja radi smanjenja mogućnosti nastanka poplave.

3. Otklanjanje posljedica od štetnog dejstva voda

Otklanjanje posljedica od štetnog dejstva voda, na vodama od značaja za Crnu Goru, vrši se na osnovu programa sanacije, koji priprema nadležni organ uprave u skladu sa Planom upravljanja vodama.

Otklanjanje posljedica od štetnog dejstva voda obuhvata i:

- evidenciju posljedica od štetnog dejstva voda i utvrđivanje i sprovođenje mjera za njihovo otklanjanje, odnosno ublažavanje;
- asanaciju vodnih objekata i vodotoka;
- uklanjanje predmeta i materijala koje mogu bitnije uticati na režim voda;
- obezbjeđivanje snabdijevanja pitkom vodom u skladu sa nadležnostima predviđenim zakonom i
- procjenjivanje štete nastale od štetnog dejstva voda.

III NAČIN INSTITUCIONALNOG ORGANIZOVANJA ODBRANE OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA

Zaštitu od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru organizuju i sprovode organ državne uprave nadležan za poslove voda (u daljem tekstu: Ministarstvo) i organ uprave nadležan za poslove upravljanja vodama (u daljem tekstu: nadležni organ uprave) u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za upravljanje u vanrednim situacijama, organom uprave nadležnim za hidrometeorološke poslove, organom uprave nadležnim za poslove zaštite životne sredine i privrednim društvima ili drugim pravnim licima (u daljem tekstu: pravna lica) kojima se povjeri, odnosno u čijoj je nadležnosti održavanje objekata za zaštitu od štetnog dejstva voda.

Zaštitom od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru rukovodi štab za zaštitu od štetnog dejstva voda (u daljem tekstu: štab) na čijem čelu je glavni rukovodilac zaštite od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru (u daljem tekstu: glavni rukovodilac zaštite), koji je po funkciji pomoćnik ministra u Ministarstvu.

Glavni rukovodilac zaštite ima zamjenika, koji je po funkciji starješina nadležnog organa uprave.

Pored svojih dužnosti i odgovornosti zamjenik glavnog rukovodioca zaštite zamjenjuje glavnog rukovodioca zaštite u slučaju njegove odsutnosti, sa svim njegovim dužnostima i odgovornostima.

Štab čine glavni rukovodilac zaštite, zamjenik glavnog rukovodioca zaštite, pomoćnik ministra koji je po funkciji nadležan za vanredne situacije, starješina organa uprave nadležnog za hidrometeorološke poslove i starješina organa uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

Za rad u štabu pomoćnik ministra koji je po funkciji nadležan za vanredne situacije, starješina organa uprave nadležnog za hidrometeorološke poslove i starješina organa uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine mogu imenovati svoje zamjenike.

Štab se saziva po potrebi.

Štab donosi poslovnik o radu.

Štab razmatra informacije, izvještaje, programe sanacije i drugu dokumentaciju od značaja za zaštitu od štetnog dejstva voda, vrši procjenu stepena opasnosti od poplava i druge poslove u skladu sa poslovnikom o svom radu.

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe štaba, glavnog rukovodioca zaštite i zamjenika glavnog rukovodioca zaštite obavlja nadležni organ uprave.

Štab usklađuje svoje aktivnosti sa Koordinacionim timom za upravljanje u vanrednim situacijama i sarađuje sa štabovima za zaštitu od štetnog dejstva voda za vode od lokalnog značaja.

U slučaju proglašenja četvrtog stepena opasnosti od nastanka poplava (vanredna zaštita od štetnog dejstva voda), rukovođenje zaštitom i spasavanjem ljudi, materijalnih i kulturnih dobara vrši Koordinacioni tim za upravljanje u vanrednim situacijama preko organa državne uprave nadležnog za upravljanje u vanrednim situacijama, a u okviru zakonom utvrđene nadležnosti preko Ministarstva i nadležnog organa uprave.

IV DUŽNOSTI, ODGOVORNOSTI I OVLAŠĆENJA GLAVNOG RUKOVODIOCA ZAŠTITE, ZAMJENIKA GLAVNOG RUKOVODIOCA ZAŠTITE, INSTITUCIJA I DRUGIH LICA NADLEŽNIH ZA ZAŠTITU OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA

1. Redovna zaštita od štetnog dejstva voda

Nadležni organ uprave dužan je da:

- obezbijedi izgradnju i rekonstrukciju odbrambenih linija;
- obezbijedi uočavanje i registrovanje promjena u koritima vodotoka (nanosi, suženja i proširenja korita i dr.);
- obezbijedi čišćenje i uređenje korita na pojedinim kritičnim dionicama, (propusti ispod mostova, suženja u koritu i dr.);
- obezbijedi praćenje nivoa vode u hidroakumulacijama pred nastupajući kišni period i procjenu potrebe regulisanog ispuštanja vode;

- obezbijedi potrebna istraživanja, studije i projekte radi preduzimanja mjera i radova za neophodno povećanje stepena sigurnosti zaštite od štetnog dejstva voda;
- do 31. oktobra tekuće godine pripremi stručnu osnovu za Operativni plan za narednu godinu, sa odgovarajućim prilogima;
- redovno inovira tehničku dokumentaciju koja sadrži: preglednu situaciju vodnih područja sa ucrtanim granicama rječnih slivova, podslivova i priobalnih područja, opis poplava koje su se dešavale u prošlosti, situaciju sa ucrtanim poplavnim područjima za pojave velikih voda (karte plavnih zona) i položajem odbrambenih objekata, uzdužne profile nasipa, sa lokacijama prosijecanja nasipa za ispuštanje voda iz poplavljenog područja ili upuštanja velikih voda u retencionna područja, objekte na nasipu, akumulacije i retencije, kanale, sezonske privremene linije odbrane, situaciju sa ucrtanim erozivnim područjima, sistemima veza i osmatranja, osmatračnice, magacine i tehnička uputstva za rad u toku odbrane od štetnog dejstva voda i
- obezbijedi adekvatnu komunikaciju putem sredstava veze.

Glavni rukovodilac zaštite vrši sljedeće poslove:

- saziva sjednice štaba;
- koordinira radove na redovnoj zaštiti od štetnog dejstva voda;
- sarađuje, po potrebi, sa rukovodstvima odbrane od štetnog dejstva voda susjednih država;
- po potrebi analizira stanje zaštitnih objekata i naređuje preduzimanje odgovarajućih mjera i radova i
- na osnovu izvještaja zamjenika glavnog rukovodioca zaštite daje predlog radova za sanaciju nasipa i erozivnih područja do 15. oktobra tekuće godine nadležnom organu uprave.

Zamjenik glavnog rukovodioca zaštite vrši sljedeće poslove:

- rukovodi radovima i nalaže izvršenje mjera za redovnu odbranu od štetnog dejstva voda;
- najmanje jednom godišnje pregleda zaštitne objekte, utvrđuje stanje odbrambenih linija, spremnost ljudstva, mehanizacije i opreme i o utvrđenom stanju zaštitnih objekata podnosi pismeni izvještaj glavnom rukovodiocu zaštite najkasnije do 1. oktobra tekuće godine i
- podnosi izvještaj o odbrani od štetnog dejstva voda u protekloj godini do 1. marta tekuće godine.

2. Vanredna zaštita od štetnog dejstva voda

Glavni rukovodilac zaštite vrši sljedeće poslove:

- svojom naredbom proglašava odbranu od štetnog dejstva voda određenog stepena, u skladu sa utvrđenim Operativnim planom;
- donosi odluku o uklanjanju vještačkih pregrada u kanjonima i koritima vodotoka, stvorenih prirodnom stihijom (odroni, usovi i dr.);
- donosi odluku o probijanju nasipa, usmjerenom plavljenju, pražnjenju akumulacije;

- organizuje pomoć ugroženim područjima u periodu odbrane od štetnog dejstva voda;
- može narediti da pravna lica kojima su povjereni poslovi održavanja objekata za zaštitu, promijene režim voda u akumulaciji i prilagode ga stanju zaštitnih objekata radi sprječavanja prodora nasipa;
- sarađuje, po potrebi, sa rukovodstvima odbrane od štetnog dejstva voda susjednih država i
- podnosi izvještaj nadležnim državnim organima u roku od 30 dana od dana završetka odbrane od štetnog dejstva voda;

O proglašenju vanredne odbrane od štetnog dejstva voda glavni rukovodilac zaštite izvještava Ministarstvo, štabove za zaštitu od štetnog dejstva voda za vode od lokalnog značaja, organe lokalne samouprave na ugroženom području, organ državne uprave nadležan za upravljanje u vanrednim situacijama, a po potrebi i u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorom i organe nadležne za poslove voda susjednih država.

Glavni rukovodilac zaštite ima pravo da ukine pojedinu fazu odbrane od štetnog dejstva voda prije nego što nastupe kriterijumi utvrđeni Operativnim planom, ako zaključi da stanje zaštitnih objekata i hidrometeorološke prilike to dozvoljavaju.

Zamjenik glavnog rukovodioca zaštite vrši sljedeće poslove:

- obezbjeđuje tehničku dokumentaciju i svakodnevno unošenje svih podataka vezanih za nailazak i širenje poplavnog talasa, podataka o preduzetim mjerama i radovima na zaštiti od poplava i stanju sigurnosti objekata za zaštitu od štetnog dejstva voda;
- obezbjeđuje vođenje dnevnika odbrane od štetnog dejstva voda;
- svakodnevno do 12,00 časova dostavlja glavnom rukovodiocu zaštite i operativno-komunikacionom centru 112 izvještaj o toku odbrane od štetnog dejstva voda i stanju zaštitnih objekata za prethodni dan i
- po odobrenju glavnog rukovodioca zaštite izvještava nadležne organe državne uprave i organe uprave o stanju i preduzetim aktivnostima za proteklih 24 časa i procjenjuje očekivanu situaciju.

Članovi štaba obavljaju poslove u skladu sa nadležnostima institucija iz kojih dolaze.

Starješina organa uprave nadležnog za hidrometeorološke poslove vrši, naročito, sljedeće poslove:

- koordinira rad hidrološke i meteorološke službe u vezi sa odbranom od štetnog dejstva voda;
- organizuje vanredna osmatranja i mjerenje vodostaja, proticaja, nanosa, ledenih pojava u profilima hidroloških stanica i vanredno dostavljanje hidroloških informacija;
- podnosi izvještaj glavnom rukovodiocu zaštite i zamjeniku glavnog rukovodioca zaštite o hidrološkim i meteorološkim pojavama u toku odbrane od štetnog dejstva voda.

Organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove u skladu sa svojim djelokrugom rada vrši sljedeće poslove:

- svakodnevno dostavlja jedinstvenom operativnom komunikacionom centru, Ministarstvu, nadležnom organu uprave i glavnom rukovodiocu zaštite kompletne hidrometeorološke izvještaje;
- dostavlja prognoze vodostaja za mjerodavne vodomjerne stanice na području gdje se vrši odbrana od poplava glavnom rukovodiocu zaštite i zamjeniku glavnog rukovodioca zaštite svakog dana do 13,00 časova;
- obezbijuje i stavlja na raspolaganje glavnom rukovodiocu zaštite sve prognoze vodostaja i proticaja, koji sa teritorije drugih država stižu u našu zemlju, kao i prognoze koje se dobijaju od organa nadležnih za hidrometeorološke poslove susjednih zemalja i
- daje glavnom rukovodiocu zaštite meteorološke prognoze o dnevnim temperaturama i padavinama za područja na kojima se vrši odbrana od štetnog dejstva voda svakodnevno, za sedam dana, a po potrebi i mjesečnu orijentacionu prognozu.

Organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove dužan je da po prolasku talasa velikih voda izvrši hidrometeorološke analize uzoraka koji su uslovili registrovane hidrološke režime na vodotocima, koje će u vidu izvještaja dostaviti glavnom rukovodiocu zaštite najkasnije 15 dana po završetku odbrane od poplava.

Organ državne uprave nadležan za upravljanje u vanrednim situacijama vrši poslove u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Nacionalnim planom za zaštitu i spašavanje od poplava.

V DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI PRAVNIH LICA KOJA ORGANIZUJU ILI SPROVODE ODBRANU OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA

Za vrijeme trajanja odbrane od štetnog dejstva voda pravno lice angažovano u odbrani dužno je da u skladu sa Operativnim planom vrši sljedeće poslove:

- svakodnevno u zavisnosti od stepena opasnosti od poplava obezbijedi odgovarajuće stručno osoblje;
- očitava vodostaje na lokalnim vodomjernim stanicama;
- obezbijedi osmatranje i blagovremeno obavještava glavnog rukovodioca zaštite o kretanju nivoa poplavnih voda, o stanju i kretanju leda, o stanju zaštitnih objekata, o promjenama na vodnom zemljištu i erozivnom području;
- u dnevniku odbrane od štetnog dejstva voda evidentira sve uočene pojave od značaja za odbranu od štetnog dejstva voda i
- preduzima mjere i radove u slučaju narušene stabilnosti zaštitnih objekata i drugih objekata u zoni odbrambene linije.

Na gradilištima u zoni zaštitnih objekata za odbranu od štetnog dejstva voda koja mogu negativno uticati na sigurnost sprovođenja mjera, investitor tih radova dužan je neposredno, ili putem izvođača radova izvršava i sprovodi sve mjere koje glavni rukovodilac zaštite naredi kako

u vrijeme odbrane od štetnog dejstva voda, tako i van perioda sprovođenja odbrane od štetnog dejstva voda.

Ako velike vode ili ledene mase ugrožavaju mostove, brane, ustave, prelaze i druge objekte, mjere za otklanjanje te opasnosti preduzimaju vlasnici odnosno korisnici tih objekata, s tim da o mjerama prethodno obavijeste pravna lica kojima je povjerena odbrana od štetnog dejstva voda.

Pravna lica koja upravljaju objektima za usporavanje toka voda, dužna su da usklade održavanje uspora zahtjevima odbrane od poplava, kao i da u toku sprovođenja odbrane od poplava svakodnevno registruju vodostaje i proticaje na objektu u zoni protezanja uspora (akumulacija) i podatke o stanju leda i da o tome do 9,00 časova izvještavaju glavnog rukovodioca zaštite.

VI NAČIN OSMATRANJA I EVIDENTIRANJA PODATAKA

Radi obezbjeđenja podataka potrebnih za organizovanje zaštite od štetnog dejstva voda nadležni organ uprave, u saradnji sa organom uprave nadležnim za hidrometeorološke poslove obezbjeđuje praćenje, osmatranje i mjerenje (monitoring) prirodnih i drugih pojava.

Po prolasku talasa velikih voda svi relevantni podaci o područjima ugroženim poplavama i erozijom unose se u Katastar ugroženih područja, koji u okviru Vodnog informacionog sistema vodi nadležni organ uprave.

VII NAJAVA POJAVA I OBAVJEŠTAVANJE

Organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove je dužan da permanentno radi na razvoju prognoze nailaska poplavnih talasa i dostavlja izvještaje o hidrološkoj situaciji, prognoze i upozorenja glavnom rukovodiocu zaštite, zamjeniku glavnog rukovodioca zaštite, nadležnom organu uprave, organu državne uprave nadležnom za upravljanje u vanrednim situacijama i organu uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine.

Najava pojava i obavještanje vrši se putem sredstava javnog informisanja, a u slučaju vanrednog stanja i preko jedinstvenog operativnog komunikacionog centra 112 u organu državne uprave nadležnom za upravljanje u vanrednim situacijama.

Lice nadležno za komunikaciju sa sredstvima javnog informisanja je glavni rukovodilac zaštite, a u slučaju njegove spriječenosti zamjenik glavnog rukovodioca zaštite.

VIII SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE PLANA

Finansijska sredstva za sprovođenje ovog plana obezbjeđuju se u skladu sa Programom upotrebe sredstava za upravljanje vodnim resursima, koji u skladu sa Zakonom o finansiranju upravljanja vodama („Službeni list CG“, broj 65/08) donosi Vlada Crne Gore.

IX PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Operativni plan zaštite od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru za 2010. godinu, donijeće se u roku od 30 dana od dana objavljivanja ovog plana.

Ovaj plan objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.